

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XVIII. Conclusiones præcipuæ, quas Launoius ex scriptorum antiquorum, a de adductorum, silentio format, discutiuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A similes fere ac pares iis, ob quas, ut modo docui, monachi Autissiodorensis silentium contra prodigiosam doctoris anastasi robur obtinet, faciunt etiam; ut eidem Malleacensis Chronici, cuius auctor circa annum 1140 floruit, silentium officiat. De hoc enim Chronico Launoius in sua de vera causa secessus S. Brunonis in eorum Dissertatione cap. 1 ita loquitur: Plenum est visionibus et eventis memorabilibus, quæ ab auctore cupidissime narrantur: ut vel inde iudices, nusquam prætermisurum fuisse tale spectaculum, si contigisset et ea contigisset ratione, quæ libros auctorum omnium implevisset; Launoio autem in iis, quæ hic de Malleacensi Chronico seu potius de huius auctore affirmat, esse assentiendum, ipsomet inspectum docebit hoc Chronicon, quod apud Labbeum tomo II Bibliothecæ novæ librorum Mss. modo existat insertum. Nec omni etiam vi destituitur de doctoris anastasi silentium ab auctore Florum Mss. Historiarum Adamo, Vincentio Bellovacensi et scriptore Chronici S. Martini Turonensis servatum. Etsi enim tres hi scriptores, ut Cartusianus noster anonymus recte observat, verba sua, a Launoio recitata, vel ex Guigone quinto Cartusie Priore, vel ex Gaufrido Vosiensi, vel ex aliis denique, quorum silentium ex dictis aut nihil omnino, aut certe parum admodum prodigiosæ anastasi obest, indubie acceperint, alios tamen etiam non paucos scriptores, sæculo XIII, quo floruerunt, antiquiores adhibere, atque, in hisce si quid memoratu dignum invenerunt, id in lucubrations suas passim intulere.

quibus tamen nec S. Bernardus

508 Quare cum nullam usquam in hisce doctoris rediivi, qui, sese justo Dei iudicio damnatum, publice e fœtro adstantibus denunciavit, mentionem faciant, argumento id est, apud scriptores illos, e quibus forte aliqui temporum injuria modo etiam periire, a Vincentio aliisque duobus laudatis scriptoribus feralem historiam non fuisse inventam. Unde fit, ut contra hanc non parum faciant tres isti scriptores, utpote silentio suo silentium aliorum omnium, a se adhibitorum, quodammodo testantes involentesque, quorum tamen aliqui saltem luctuosum huiusmodi notatque dignissimum eventum, si locum unquam habuissent, verosimiliter scituri memoraturique fuissent. Ceterum scriptoribus antiquis, qui silentio suo horribili prodigio, utpote id pariter, si fuisset, verosimiliter vel argumenti, quod tractarunt, ratione, vel aliqua quacumque de causa commemoraturi, utcumque officium, addi etiam possent, tum Hugo Flaviniacensis multique alii, a Launoio non memorati, quos hic enumerare necessum non est, tum maxime ascetici, divinique verbi præcones, qui, cum, ut homines et a vitis peccatisque avocarent, et ad virtutem inflammarent, sermones pios habuerint, tractatus sacros ediderint, religiosas meditationes composuerint, horribile illud prodigium, si contigisset, alicubi in hisce verosimiliter commemorassent, utpote quo nihil fere ad finem a se intentum magis aptum magisque conducens excogitare aut fingere potuissent. Hinc Launoius Dissertationis sæpissime jam laudatæ cap. 1 scriptoribus antiquis, quorum silentium prodigiosæ doctoris anastasi officit, etiam Humbertum Burgundum, quintum Prædicatorum generalem magistrum, et S. Bernardum, Clarævalensem abbatem, accenset; ac priorem quidem recte; at non item posteriorem, habita etiam ratione epistolæ, ad Fratres de Monte-Dei conscriptæ.

509 Hic enim Sanctus, quo ad vitia vitanda virtutemque amplectendam legentes audientesve excitet, unice fere, quæ Sacra Scriptura suppeditat, incitamenta in sermonibus piis, quos habuit, tractatibusque sacris, quos edidit, adhibere est solitus: epistolam autem, ad Fratres de Monte-Dei scriptam, non Bernardi, sed Willelmi, monasterii S. Theodorici prope Remos abbatibus, factum esse, Mabillonius tom. II Operum S. Bernardi pag. 198 et post eum Historiæ litterariæ Franciæ scriptores tom. XI pag. 634 dilucide ostendunt, certeque sancto huic abbati non posse attribui, apud omnes modo eruditos in confesso est. Nec est tamen, cur hinc modo inferas, Willelmum S. Theodorici prope Remos abbatem, cuius ex jam dictis laudata epistola est, auctoribus antiquis, quorum silentium luctuosæ damnati doctoris historiæ officit, esse accensendum. Etsi enim Willelmus vere sit antiquus, nihil tamen occurrit, quo verosimile utcumque fiat, futurum fuisse, ut horribile prodigium, si factum id scivisset, in epistola illa commemoraret. Quod modo ad alios, quos Launoius in rem suam adhuc adducit, scriptores pertinet, iis hic, quod tales, si forte Joannem de S. Victore exceperis, non sint, ut famosam doctoris anastasi, si eam aut legissem usquam, aut audivissem accidisse, commemoraturi verosimiliter fuissent, nominatim recensendis, ut supra facturum me monui, supersedeo, et ad discutiendas, ad institutum nostrum præcipue spectantes, quas ex auctorum a se laudatorum silentio Launoius format, conclusiones progredior.

AUCTORE C. B. nec plures alii, quos Launoius adhuc laudat, adjungendi sunt.

§ XVIII. Conclusiones præcipuæ, quas Launoius ex scriptorum antiquorum, a se adductorum, silentio format, discutiuntur.

U t quid contra luctuosam doctoris damnati historiam, et an tantum, quantum Launoius vult, antiquorum scriptorum silentium seu potius formata ex hoc argumenta negativa valeant, magis adhuc elucescat, juverit, hisce modo discussis, conclusiones etiam, quas Launoius ex iisdem sequi asserit, examinare. Atque id quidem, ne vel huic scriptori, cuius de vera causa secessus S. Brunonis in eorum Dissertationem librorum prohibitorum Catalogo Romana censura novi adscriptam, nimum attribuisse, vel, quæ Launoio anonymus Annalium Cartusiensium libri quarti hactenus non vulgati auctor opponit, argumenta infirmasse videar, ea ratione præstabo, ut ipsa tum huius, tum illius verba plerumque descripturus, sim ac tum demum, quæ mea de Launoii conclusionibus, Cartusianique ad has responsionibus sit opinio, adjuncturus. Launoius itaque ex auctorum omnium, quos adducit, silentio primum concludit, Coloratam illam et picturatam (in Cartusia scilicet Parisiensi præcipue) historiam, quæ secedendi in eremum causam Brunoni dedisse fertur, obrui contumaci silentio auctorum omnium, qui ab anno Christi MLXXXIV ad annum MCCCXXII et eo amplius claruerunt. Quod apud cordatos atque

F Conclusio- num, quas contra doctoris anastasi ex universali antiquorum silentio,

AUCTORE
C. B.

atque eruditos homines sufficit ad fabulae confutationem. In cumulum accedit hinc auctoritas Brunonis ipsius, Cartusianorum fundatoris, qui non Lutetiae Parisiorum, sed Durocortori Remorum abeundi in eremum causam accepisse se scribit; inde Guiberti Novigentini abbatis testimonium, qui certam abitus in eremum causam peculiariter designat. Uterque Parisiensem de canonico et doctore redivivo fabulam excindit, et simplicem veritatis rationem exponit.

cujus vim
elevare hic
nilitur Cartu-
sianus ano-
nymus,

511 En modo quid, recitatis hisce Launoii verbis, Cartusianus noster anonymus reponat. Haec, inquit, habet Launois, quasi diceret: Hi scriptores hanc historiam tacuerunt, ergo eam veram esse negaverunt. De robore hujusmodi argumentationis judicet lector. Sed nos dicamus, quod in superioribus satis docuimus, nempe auctores illos hoc prodigium siluisse, sicut alia S. Brunonis praclare facta siluerunt. Nullus enim ex tot allatis a Launoio scriptoribus vitam S. Brunonis describere aggressus est; sed omnes, quidquid de eo vel de Cartusiensium Ordine scripserunt, paucissimis verbis more compendiariorum illud tradiderunt. Imo plerique S. Brunonem de solo nomine appellarunt; alii nec ipsum nomen expresserunt; aliis vero, qui fusi de eo locuti sunt, satis fuit, quatuor aut quinque lineis dicere, quod fuerit institutor Ordinis Cartusiensis, illumque tali anno et sub tali Pontifice instituerit. Quidam erga Cartusienses bene affecti plura de eorum statutis, moribus et consuetudinibus scripserunt; sed nullus de institutione eorum, de causa originis aut de aliis ab eis et apud nos praclare gestis singulariter tractare in animo habuit. Unde non mirum, si apud citatos auctores nihil occurrat de redivivi hominis spectaculo. Sed quando Cartusiensis Ordo coepit propagari, anonymus noster, qui primus circa annum MCCXX (imo verosimiliter, ut num. 12 et seqq. docui, non ante annum 1250) de industria suscepit initia illius mandare litteris, fusius ac prolixius Acta S. Brunonis describens, hanc anastasi secessus illius in eremum causam fuisse, edisserere non omisit.

Launois format, prima admittenda non est.

512 Haec ille, transcriptis deinde, quae jam recitavi, hisce Launoii verbis In cumulum accedit etc., sic pergens: Jam supra satis ostendimus, sanctum Brunonem non Dorocortori Remorum, sed Lutetiae Parisiorum consilium secedendi in eremum accepisse, ut etiam censet doctus Bullæus. Praeterea quam incertum sit Guiberti testimonium, patet ex tot hallucinationibus, quas in textu narrationis illius deteximus. Ut quae de hisce modo mea sit opinio, paucis edicam, sane Launois ex omnium, quos in medium adducit, auctorum de funesta doctoris anastasi silentio perperam hanc in fabulis habendam, seu indubie falsam esse, concludit, uti infra ostendam, cum, quid contra luctuosum eventum universale de hoc scriptorum omnium tum equalium, tum aliorum posteriorum silentium valeat, inquiram. Eneverve autem ac clumbe prorsus non esse aliquorum, quos Launois citat, scriptorum silentium, seu negativa, quae ex hoc formantur, argumenta omni prorsus vi non carere, supra probavi, ac nominatim quidem negativo, quod ex Guiberti, Novigentini abbatis, silentio deducitur, argumento roboris nonnihil inesse satis superque, quantum opinor, quae num. 267 et seqq. in medium adduxi, evincunt, etsi interim rerum, ad S. Brunonem institutumque ab eo Ordinem spectantium,

Guibertus sat peritus haud fuerit, uti etiam fatendum esse ibidem edixi. Ad secundam Launoii conclusionem progrediamur.

513 Alterum, inquit, quod ex auctorum auctororum silentio sequitur, est, Romani Breviarii correctores in iis, quae e sancti Brunonis Lectionibus expunxerunt, apprimere secutos esse Ecclesiae canones, quibus sancitur, ut quidquid a veritate alienum in sacrorum Officiorum codices irrepserit, tollatur. Sed quid modo ad haec Cartusianus noster anonymus? Ergo, inquit, si vera est haec Launoii argumentandi ratio, quidquid Breviarii Romani correctores e Lectionibus sancti Brunonis expunxerunt, a veritate alienum erat; ergo et praclara illa fidei professio, a S. Brunone in extremis posita emissa et e Lectionibus ejusdem sublata, aliena est a veritate. Quis hoc dicat aut dicere cogitet? Certe nec ipsum Launoium haec dicturum fuisse credimus, si rem attentius observasset. Veram igitur causam, quae censores Romanos, viros doctissimos ac sapientissimos movit, ut cum spectaculum illud, tum professionem fidei e Breviario auferrent, hanc fuisse ipsimet censores significaverunt, nempe quod illae lectiones essent justo prolixiores. Sane e Lectionibus S. Brunonis prodigiosam doctoris anastasi non idcirco, quod falsa putaretur, fuisse expunctam, indubitatum facient, quae num. 190 et binis seqq. in medium sunt adducta. Nec est, quod quis pro Launoio reponat, solam deprehensam falsitatem esse posse causam, ob quam quid e Breviario expungatur. Id enim a vero alienum non obscure fatetur ipsemet Launois in sua de vera causa secessus S. Brunonis in eremum Dissertatione cap. 5 in conclusione sic scribens: Alia nulla potior causa (e Breviario scilicet quid expungendi) ecclesiasticis praescribitur regulis, quam deprehensa falsitas. Quibus verbis cum affirmet, potior falsitate quidquam e Breviario expungendi causam non dari, aliam utique dari praeterea posse, agnoscit.

514 Sed quid porro Launois e citatorum auctorum silentio pergat concludere, audiamus. Tertium est, inquit, quod Bruno Parisiensis theologus fuerit, scholasque Lutetiae aliquando rexerit, posse adhuc ex nocturnis illius vigiliis tolli, non solum quia veterum auctorum nemo Brunonem magistrum Parisiensem fecerit, vel scholas Lutetiae rexisse dixerit, uti vidimus, sed etiam quia ante Brunonis aetatem statum fuisse Parisiis Theologiae studium, atque ibi magisterium in Theologia dari solitum, vix probaretur. Quod ad haec respondet Cartusianus noster anonymus, nullius momenti est; neque enim Bullæus, ut ait, Lutetiae aliquando studuisse scholasque rexisse Brunonem, auctoritatibus argumentisque, quae adducit, ullatenus evincit. Res liquet ex supra dictis, ac praecipue ex iis, quibus Brunonem Parisiis verosimillime nunquam docuisse, dubiumque etiam esse, an ibidem umquam studuerit, ostendimus. Launoio itaque, S. Brunonem nec Theologum Parisiis fuisse, nec scholas ibidem rexisse, contententi refragari non possum. Attamen hic scriptor perperam in dubium revocat, an ante Sancti nostri aetatem statum Parisiis Theologiae studium fuerit; etsi enim tunc ibidem magisterium in Theologia (neque enim usitati modo in universitatibus gradus diversi excogitati adhuc fuerant) dari non soluerit, artes tamen liberales omnisque generis scientiae tradebantur, celeberrimae ac florentissima jam tum Parisiensis civitas gaudebat academia, cui ad universitatis

D

uti nec secunda.

E

Aliud tamen de tertia.

F

A *universitatis splendorem nihil fere præter nomen deerat, uti probant, quæ Historiæ literariæ Franciæ scriptores tom. VII pag. 102 et seqq. docent. Quartam modo Launoi conclusionem examinemus.*

ac quarta
statuendum.

513 Quartum, inquit, quod ex laudatorum antiquorum silentio sequitur, est, a Theophilo Raynaudo perperam assertum, eam de triplici doctoris anastasi narrationem, quæ Brunonem in eremum exegerit, apud antiquos omnes ratam esse; deinde falso quoque additum, « Quod » silentium Petri Cluniacensis de prodigiosa doctoris anastasi et inde impulso ad solitudinem » Brunone supplet auctores perantiqui et illius » plerique temporis, quo res gesta proditur. » Siquidem planum fecimus, Petrum Cluniacensem in iis rerum et temporum conditionibus scripsisse, ut ex ejus silentio æquipollens affirmationi ratio ducatur; deinde nullos esse Brunonis vel Petri Cluniacensis æquales, suppares auctores, qui huic de doctoris anastasi historiæ patrocinentur. Quin etiam unicus Guibertus abbas de Novigento productus id habet, quod et sumptum ex silentio Petri Cluniacensis argumentum solide confirmat, et omnem institutæ Cartusienium religionis causam dilucide exponit. Nec hic quidquam, quod hanc Launoi conclusionem evertat, Cartusianus noster anonymus reponit. Et vero hanc quantum ad primum, quod complectitur, veritati esse dissonam, nullo ex capite apparet. Cum enim scriptores antiqui, numero sane non pauci, quos Launoi in rem suam citavit, Parisiensis prodigii, seu luctuose damnati doctoris historiæ nusquam meminerint, qua veritatis specie esse hanc apud omnes antiquos ratam, possit asseverari? Quod autem ad Petri Cluniacensis et Guiberti silentium pertinet, vim aliquam, non tamen, quam Launoi contendit, formati inde argumentis negativis inesse, supra ostendi. Launoi interim, Petri Cluniacensis de prodigiosa doctoris anastasi silentium per auctores antiquos et illius perosque temporis, quo res gesta traditur, non suppleri, merito affirmat. Quos enim scriptores hujusmodi Raynaudus laudavit, ex Polycarpo de la Rivière laudavit, quem male in hisce obtrudendis fidei existisse, Launoi contendit, taciteque Columbius et post hunc (adi num. 196) Papebrochius noster agnoscunt.

C
Quinta S. Brunonis et Petri Venerabilis

516 Quintum est (ita in conclusionibus suis pergit Launoi) didascalicum scriptorem non satis accurate perpendisse vel certe dissimulasse omnia momenta Epistolæ, quam ex Apulia (imo Calabria) Bruno ad Radulphum Remensem præpositum misit... Deinde non minus aberrasse, cum docuit, Petrum Venerabilem ideo spectaculum memoratum non recensuisse, quod ea tantum miracula, quæ suo tempore contigerant, recensere statuisset. Quasi Petrus ipse conceptis verbis non affirmaret, Cartusienium Ordinem fuisse suo tempore institutum. Ad hæc Cartusianus noster anonymus ita reponit: Certe, quod hic Saussæo Launoi exprobrat, id etiam ei magis juxta exprobrari potest. Nam si accurate hæc verba perpendisset, quibus sanctus Bruno fatetur post votum emissum « Intervenientibus » causis divinum amorem elanguisse, refriguisse animum, fervoremque evanuisse; » et ea æquiori judicii lance cum narratione Guiberti de Novigento examinasset, non conclusisset, sanctum Brunonem votum Remis emisisse et statim post relictam urbem Remensem sine ulla mora Cartusiam petiisse. Constat enim ex

Octobris Tomus III.

superius a nobis fuisse probatis, sanctum Brunonem non nisi octo post Remis excessum annis in eremum abiisse. Quod autem spectat ætatem Petri Cluniacensis, liquido etiam demonstravimus, Ordinem institutum fuisse pluribus, antequam ipse abbas nasceretur, annis, eumque nihil de miraculis apud Cartusienses patris scripsisse præter quasdam visiones, cuidam fratri converso factas circa tempora, quibus Opus suum de miraculis edidit, id est annis fere septuaginta post institutionem Ordinis. Hinc lector judicet, si accurate Launoi Petri Cluniacensis verba perpendat, cum asserit, Ordinem illius ætate institutum. Sed pro Launoi reponet quis, Petrum Venerabilem conceptis verbis id affirmare. Nam sic loquitur præfatus abbas: « Ser- » vatur in Burgundiæ partibus... professio » quædam... instituta nostro tempore. »

517 Verum est, hæc verba esse Petri, sed verum est etiam, quod hæc scripserit septuaginta annis post damnati hominis spectaculum; nec modicum istud est temporis intervallum, imo per ægnum, quod, junctis variis, quibus ratione officii detinebatur, negotiis, satis sufficiens fuit, omnem ab ejus animo dicti spectaculi recordationem auferre, sicut et abstulit recordationem multorum mirabilium, sua ætate a viris sanctissimis tam in Ordine suo, quam in aliis Ecclesiæ Ordinibus gestorum. Etsi negativis, quæ ex ipsiusmet S. Brunonis in scripta ad Radulphum Viridem epistola et Petri Venerabilis de prodigiosa doctoris anastasi silentio petuntur, argumentis vis tanta, quantum eis tum supra, tum hic in suis conclusionibus Launoi attribuit, nequam competat, omnino tamen illa non esse infirma, ac robore destituta, supra ostendi, nec contrarium evincunt, quæ hic Cartusianus noster anonymus Launoi reponit. Etsi enim, Petrum non ante elapsos a Parisiensi prodigio septuaginta annos suæ de Miraculis hucurationi manum admovisse delur, hoc tamen abs illo, utpote qui tunc in miracula, ad Cartusienem Ordinem spectantia, sedulo ex dictis inquisierit, vel ex ignorantia, vel ex memoriæ lapsu prætermissum fuisse, parum verosimile apparet. Nec refert, alia etiam miracula, et quidem quæ et ætate sua, et in Ordine suo gesta essent, silentio Venerabilem scriptorem præterisse. Cum enim, ut verbis, num. 295 huc transcriptis, ipsemet indicat, ea recensere miracula, quæ ad roborandam fidem et mores instituendos conducere, propositum sibi habuerit, miracula nonnulla, etiam ad Ordinem suum spectantia, potuit omittere, non quod ea incomperita illi essent memoriæ antea scita excidissent, sed quod ad mox dictum finem haud satis viderentur idonea; ad quem cum rix aliud quidquam magis conducens, quam Parisiense prodigium, fingi queat, fit mihi vel hinc minus verosimile, luctuosum hunc eventum, si locum habuisset, commemorandum non fuisse a Petro Venerabili, cui nihilominus tum cognitus, ut jam dictum, verosimillime fuisset.

518 Sexta et septima conclusione unice fere, quid in ratiocinando discriminis Raynaudum inter et Saussæum intercedere existimet, Launoi assignat, ut nos hic morari non debeat. Conclusionem octavam affirmat, vulgarem conversionis sancti Brunonis causam, seu horribile, quo doctor tantisper rediit, justo Dei judicio sese damnatum, publice e fœtro adstantibus denunciarit, Parisiense prodigium, si revocetur ad natales suos, tum demum revocari ad publicum

AUCTORE
C. B.

silencio, quod
omni tamen
vi non caret,
nimium at-
tribuit.

E

F

Octava sup-
peditat, quod
infra discu-
tiendum.

AUCTORE
C. B.

sine auctore rumorem. *Ast contra illam conversionis S. Brunonis causam, si ad natales suos revocata fuerit, non ad publicum sine auctore rumorem, sed ad ipsum S. Brunonem ejusque socios revocatum iri contendit, probatque etiam nititur Cartusianus noster anonymus.* Hi enim, inquit *Annalium Ordinis sui lib. iv haec non vulgato, num. 124, probe noverunt, ob quam causam et qua ratione mundo abrenuntiarent, et id absque dubio suis traderunt sequacibus. Neminem vero esse arbitramur, qui vellet obstinate asseverare, sanctum Brunonem et socios ejus sequaces suos non edocuisse, qualiter et ob quam causam tam arduum vitam genus amplexati fuissent; aut ipsum Ordinem Cartusensem ignorasse occasionem et causam suae institutionis. Hos autem inter sequaces repertus est, qui octoginta aut circiter annis post eorum mortem (de anonymus num. 199 et seq. adducto hic loquitur, qui quo circiter tempore verosimilius floruerit, num. 12 et seqq. docti) causam hanc scriptis mandavit, quod forte etiam ante eum aliquis fecerat, cujus codex lapsu temporum disperire potuit. Crescente vero domorum Ordinis numero, crevit et codicis, a nostro anonymo editi, exemplarium numerus, ita ut circa finem saeculi tertii decimi et initium quarti decimi in omnibus Ordinis provinciis reperiretur, et inde historiae hujus fama in omne vulgus emanaret. Ita haec ille: rectene, an secus, seu an vera ac genuina traditio, cui prodigium Parisiense seu vulgaris conversionis S. Brunonis causa superstruatur, in Ordine Cartusiansi detur, infra discutiam. Ad reliquas Launoii conclusiones pergamus.*

Nona universali scriptorum antiquorum silentio,

519 Nonum est, inquit hic scriptor, vix ullum reperiri figmentum in historia, quod validius juxta et frequentius (quam prodigium Parisiense scilicet) confutetur; validius quidem, si spectetur instructa tot scriptoribus acies, quae in eam de horribili doctoris spectaculo narrationem, et quaesitum ex ea Cartusianorum initium dirigitur; frequentius vero, si considerentur ex iis scriptoribus plures, qui seorsim eandem narrationem et narrationis appendicem evertunt. Ita Launoius, falsam scilicet esse celebrem de doctoris damnati spectaculo narrationem, contendens, tum quod de horribili illa historia omnes prorsus, quos laudavit, scriptores sileant, tum quod ex his plures sint, qui, cum eandem, si contigisset, scituri scilicet commemoraturi fuissent, particulari suo silentio, ut pro comperta falsitate haberi debeat, efficiunt. Cartusianus noster anonymus paulo aliter, et forte non immerito, proxime recitata Launoii verba accepit; ut liquet ex illius ad haec responsione, quae sic habet: Quis non miretur his in verbis vanam hyperbolen, qua soli simplices decipi possent? nullus ex tot scriptoribus a Launoio allatis historiam refutat aut negat, sed omnes tantummodo eam non narrant, imo nec narrare possunt aut debent juxta propositum suum; nam omnes parum de sancto Brunone, et nihil de illius conversione habent, ut videre est supra, si unum excipias Guibertum de Novigento. Et nihilominus audet Launoius pronuntiare, « Vix ullum reperiri figmentum, quod validius juxta et frequentius confutetur, » cum e contrario nihil sit invalidius auctoritate negativa, qua utitur, tot testimonia producens, nihil adversus veritatem hujus historiae testificantia.

520 Quod autem addit, « et frequentius con-

» futetur, » si considerentur ex iis scriptoribus, quos citavit, « plures, qui seorsim eandem » narrationem et narrationis appendicem evertunt, » id certe verum non apparet ex discussione, quam de scriptorum eorum auctoritatibus superius fecimus, cum ne unus quidem eorum seorsim, nec conjunctim dictam narrationem, aut ejus appendicem evertat, sed nec tantisper conceuiat. *Haec Cartusianus anonymus, volens nimirum, argumento negativo contra Launoium, qui ei nimium attribuit, nullam omnino vim inesse, ac proin prodigiosam doctoris anastasi scriptorum antiquorum de hac silentio non tantum non negari, sed nec ulla ratione concui, nedum convelli. Verum contra hanc roboris non nihil habere praecipuum e laudatis a Launoio scriptoribus antiquis silentium, jam supra edocui; quantum autem scriptorum prorsus omnium, qui, integro primo et forte etiam secundo post rem gestam saeculo labente, floruerunt, silentium contra eandem valeat, § sequens aperiet, uti etiam an Launoius in conclusione, de qua hic, celebrem de doctoris damnati spectaculo narrationem, e solo auctorum, quos laudat, silentio pro falsa merito habeat, et velut commentum ac fabulam explodat conclusione decima et ultima, de qua ut nonnulla ante hic adhuc dicam, instituti mei ratio exigit.*

521 Ultimo itaque, uti hic vult, ex unanimitate auctorum omnium, quos adduxit, silentio sequitur, post annos a condito Cartusianorum Ordine ducentos quadraginta et amplius, fictam esse illam de doctoris vel canonici Parisiensis anastasi narrationem, quae S. Brunonem in eremum impulerit. Hic est, inquit, palus terminalis, quo haec narratio defixa retinetur, haec est temporis epocha, quae nullum fabularum vindicibus tergiversandi locum relinquit. *Famosa ergo de doctore, qui publice e feretro, sese damnatum, vociferatus sit, narratio post annum demum 1524, utpote ad quem a condito primum Cartusianorum Ordine seu ab anno ex dicendis 1084 effluxere anni omnino 240, ab otiosis hominibus fuerit conficta, si Launoio assentiendum hic sit. Verum narrationem illam, si reipsa, quod an factum sit, ex infra dicendis statuetur, fuerit conficta, diu ante dictum annum 1524 confictam esse, necesse est. Eam enim jam ante hunc annum litteris prodidere scriptores nonnulli antiqui, §§ 11 et 12 recensiti, ac in primis quidem, ut reliquos missos faciam, Cartusianus anonymus quinque primorum Cartusiae Priorum Chronici auctor, et Cartusianus Majoricensis itidem anonymus, quorum alter (adi num. 12 et seqq.) certo ante annum 1515, alter anno 1298, ut ipsemet affirmat, scriptioni manum admovit. Paulo plura, huc facientia, Cartusianus noster anonymus, qui Annalium Ordinis sui librum quartum haec non vulgatum contexit, suppedilat. Verba tamen ejus huc transcribere visum non est, quod pauca jam adducta, quod probandum erat, sufficienter evincant. Nec hoc tantum ex illis habetur, verum etiam Gersonem, contra ac Launoius in sua de vera causa secessus S. Brunonis in eremum Dissertatione cap. 2 praeterca vult, primum non fuisse, qui anno circiter 1420 feralem de infausto Parisiensi doctore narrationem, aut, quemadmodum hanc vocat, fabulam, aliquamdiu jam ante confictam, in litteras miserit. Ad alia modo, quae sequenti § discutienda, mox dixi, progrediamur.*

D
ut non enervi, vim justo majorem adscribit,

E

uti etiam decima et ultima.

F